

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ЕКОНОМІЧНА КОМПАРАТИВІСТИКА

(назва навчальної дисципліни)

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до проведення підсумкового контролю
з навчальної дисципліни
підготовки докторів філософії
зі спеціальності 051 Економіка
(шифр і назва спеціальності)

2016 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця, кафедра
політичної економії

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: д.е.н., проф. О.Є. Попов

Обговорено та рекомендовано до затвердження Вченою радою
“25” квітня 2016 року, протокол №9

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Підсумковий контроль успішності навчання здобувачів з дисципліни "Економічна компаративістика" та рівня сформованості у них компетентностей, які підтримуються даною навчальною дисципліною проводиться у формі семестрового (диференційований залік) відповідно до графіку навчального процесу спеціальності.

Семестровий (залік) – форма оцінки підсумкового засвоєння здобувачами теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни, що проводиться як контрольний захід.

Завданням заліку є перевірка розуміння здобувачем програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо. В умовах реалізації компетентнісного підходу екзамен оцінює рівень засвоєння здобувачем компетентностей, що передбачені кваліфікаційними вимогами.

Семестровий екзамен охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування здобувачами компетентностей.

Під час семестрового контролю у формі диференційованого заліку підсумкова кількість балів з навчальної дисципліни (максимум – 100 балів) визначається як сума (проста) балів за результати успішності здобувача при поточному контролі.

Здобувач отримує право на виконання завдань підсумкового контролю (допуск до заліку), якщо кількість балів, одержаних за результатами перевірки успішності під час поточного контролю відповідно до змістового модуля впродовж семестру, в сумі досягла 60 балів.

2. ПЕРЕЛІК ЗАВДАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

2.1. Перелік програмних запитань для самодіагностики аспірантів

Змістовий модуль I. Аналіз розвитку економічних систем

Тема 1. Предмет і метод економічної компаративістики

1. Визначте поняття «**національна економіка**»..
2. Означте різні підходи до визначення її втримування принципи концепції сталого розвитку
3. Сформулюйте Критерії класифікації національних економік.
4. Які критерії важливіші - структуроутворюючі, соціально-економічні, кількісні або динамічні? Чому?
5. Визначте Саморегулюючі й культурно-культурно-регульовані економічні системи.

6. Які основні міжнародні стандарти лежать в основі поняття **Змішана економіка**?

7. Визначте історичні аспекти **економічної компаративістики**.

8. Проаналізуйте поняття Багатоукладної економіки

9. В чому полягає дія механізму взаємодії держави та бізнесу?

10. В чому полягає дія механізму взаємодії держави та суспільства?

Тема 2. Багатоваріантність розвитку економічних систем

1. На яких принципах засновано порівняння відносин, що визначають спосіб координації?

2. Проаналізуйте наявність специфічних (загальних і часток) критеріїв ефективності в різних типах економічних систем.

3. Розберіть порівняння соціальних і інституціональних параметрів.

4. В чому ви визначаєте прозорість та відкритість сучасної соціальної політики в Україні.

5. Які напрями вітчизняної державної соціальної політики ви б додали?

6. В чому полягає реалізація соціальної відповідальності держави?

8. Сформулюйте основні проблеми універсальних критеріїв для межтипового зіставлення економічних систем.

9. В чому полягає роль економічних і неекономічних факторів розвитку ?

10. Сформулюйте основні параметри порівняння відносин власності.

Тема 3. Типологізація ринкових моделей розвитку.

1. В чому полягають Основні варіанти розвинених ринкових соціально-економічних систем?

2. Чим відрізняються Ліберальна модель (або Англо-саксонська модель); азіатська модель (або Східно-азіатська модель)?

3. Чи є якісь привілеї моделі соціального ринкового господарства? Якщо є, то в чому вони полягають?

4. На яких принципах створюється корпоративистська й неокорпоративистська економічна модель (або Італійська, Португальська й Шведська моделі)?

5. Яким чином і хто може оцінити Соціальні й гуманітарні результати?

6 Чим пояснюються проблеми глобального миру?

7. Наскільки довгим та трудомістким є порівняльний аналіз економічної ефективності основних капіталістичних моделей?

8. Чи обов'язкова взаємодія різних типів розвинених ринкових економічних систем?

9. Хто і як контролює нагромадження некапіталістичних тенденцій у зрілому індустріальному капіталізмі?

10. Хто займається проблемою генезису різних соціально-економічних систем?

Тема 4. Порівняльний аналіз ринкових моделей розвитку

1. В чому полягає типологізація капіталістичних економічних систем?
2. Як максимізувати критерії типологізації ринкових економік?
3. Поясніть дію механізмів прийняття рішень (централізовані або децентралізовані на прикладах).
4. Що ви знаєте про міжнародні документи, що стосуються встановлення прав людини?
5. Які з міжнародних документів з питання 4 безпосередньо стосуються найманих працівників?
6. Поясніть роль державного втручання.
7. Наведіть Закони України щодо індивідуальних волевіль і прав.
8. Розкажіть про дію принципів Саллівана.
9. Поясніть виникнення економічного ефекту від стимулів (моральних, матеріальних, примусових).
10. З чого складається поняття Економічні інститути?

Тема 5. Економічні моделі розвинутих країн

1. Виділіть основні моделі ринкових економік.
2. Перечисліть основні завдання моделювання.
3. На яких принципах будується Англо-саксонська модель?
4. За допомогою яких засобів наочно відображаються загальні й специфічні характеристики моделей?
5. Визначте Англо-саксонську модель на прикладі США організацію процесу комунікації щодо соціальних та екологічних проблем.
6. Визначте Англо-саксонську модель на прикладі Великобританії
7. Визначте Англо-саксонську модель на прикладі Ірландії.
8. Визначте Англо-саксонську модель на прикладі Канади
9. Визначте Англо-саксонську модель на прикладі Австралії.
10. Визначте Англо-саксонську модель на прикладі Нової Зеландії.

Тема 6. Типологізація моделей розвитку, що формуються.

1. Дайте характеристику економікам, що розвиваються.
2. Наведіть приклади **особливих типів соціальних і економічних систем** с поясненнями щодо економічних проявів.
3. Визначить основні принципи Концепції «залежного капіталістичного розвитку».
4. Визначить основні принципи Концепції багатокладної економіки.
5. Визначить основні принципи Концепції стадій економічного росту.
6. Наведіть теоретичне пояснення феномена економік, що розвиваються.
7. Дайте визначення феодалізму.

8. Дайте характеристику Примітивній економіці.
9. Визначить східне суспільство як ранній тип командної економіки..
10. Які основні Природні виробничі чинності й відносини особистої залежності ви знаєте?

Тема 7. Порівняльний аналіз моделей розвитку, що формуються.

1. Розкрийте сутність критеріїв типологізації економік, що розвиваються.
2. Яку роль відіграє рівень розвитку у міжнародному поділі праці?
3. Яку роль відіграє рівень добробуту у міжнародному поділі праці.
4. Яку роль відіграє рівень індустріалізації у міжнародному поділі праці.
5. Яку роль відіграє співвідношення соціально-економічних укладів у міжнародному поділі праці.
6. Які дії по подоланню проблема відсталості ви можете пропонувати?
7. Наскільки ризикованим є проміжне положення нових індустріальних країн?
8. З чого складаються перспективи розвитку країн, що «доганяють»?
9. Визначте принципи формування змішаних соціально-економічних моделей розвитку у світі, що розвивається.
10. Яким чином виникають структурної й системні (внутрішньої й зовнішні) перешкоди на шляху формування стійких соціально-економічних систем у Тропічній Африці?

Тема 8. Економічні моделі країн, що розвиваються

1. Наведіть співвідношення докапіталістичних і ринкових способів розподілу ресурсів.
2. Визначить особливості економічних функцій держави.
3. Назвіть основні параметри ринкових способів розподілу ресурсів.
4. Як проводиться популяризація досягнень соціальної сфери?
5. В чому в цілому полягає проблема маргіналізації соціальних груп у країнах, що розвиваються?
6. Дайте характеристику Співвідношення докапіталістичних і ринкових способів розподілу ресурсів.
7. Визначте основну роль неформальних інститутів.
8. З чого складається специфіка економічних детермінант соціальної стратифікації?
9. В чому перспективи соціально-економічного розвитку економік, що розвиваються, в епоху глобалізації?
10. З чого складається диференціація й способи розподілу доходів.?

Тема 9. Типологізація трансформаційних економік

1. Визначте загальні й специфічні риси перехідних економік.
2. Наведіть Критерії типологізації перехідних економік.
3. Дайте характеристику бюрократичному опосередкуванню доступу до засобів виробництва й формування цілей виробництва..
4. В чому в цілому полягає лібералізація ринків факторів виробництва?
5. Наведіть основні індикатори типологізації перехідних економік.
6. Дайте характеристику моделі соціалістичної економіки: “ринковий соціалізм”.
7. Дайте характеристику моделі соціалістичної економіки: “командний соціалізм”
8. Дайте характеристику моделі соціалістичної економіки: самокерована соціалістична економіка
9. Що собою являє співвідношення грошових і негрошових стимулів у мотивації праці.?
10. Наведіть способи мобілізації ресурсів економічного й технологічного розвитку..

Тема 10. Порівняльний аналіз трансформаційних економік

1. Основні положення Концепція Національної стратегії в Україні.
2. Наведіть основні терміни і поняття, що використовуються у Концепції Національної стратегії в Україні.
3. Дайте характеристику східно-європейській моделі (на прикладі країн Східної або Центральної Європи).
4. В чому полягає Російська модель?
5. Обґрунтуйте доцільність Китайській моделі.
6. Проаналізуйте результати трансформаційних процесів у країнах Вишеградської групи.
7. Проаналізуйте результати трансформаційних процесів у Китаї й В'єтнамі.
8. Дайте пояснення симбіозу елементів ринку й командного керування економікою. в Україні.
9. Визначте розвиток можливостей формування специфічних (відмітних) особливостей нових економічних систем.
10. Позначте соціально-економічні моделі, трансформаційних економік.

Тема 11. Формування нових моделей розвитку

1. Охарактеризуйте вплив світогосподарських відносин на функціонування соціально-економічних систем різних типів.
2. Дайте поняття дифузії мікро- і макрорівнів економічного життя.
3. Що таке Інтеграція й маргіналізація?
4. В чому полягає зміна ролі держави при формуванні нових моделей розвитку?
5. Визначить основні протиріччя формування нових моделей розвитку.

6. В чому полягає еволюція основних моделей розвитку під впливом науково-технічного прогресу у й глобалізації?

8. Проаналізуйте можливість формування нової соціально-економічної моделі розвитку, що базується на знаннях, в Україні.

9. «Партиципаційна» соціально-економічна модель (або модель участі).

10. Проаналізуйте нову модель розвитку - «економіка, що базується на знаннях» на прикладі Ірландії .

Тема 12. Глобалізація та її вплив на моделі розвитку

1. Охарактеризуйте поняття глобалізації та основні підходи до його визначення.

2. В чому полягає утримування процесів глобалізації?

3. Що ви знаєте про трансформацію світогосподарських зв'язків і формування глобальних економічних режимів?

4. Назвіть основних агентів глобальної економіки.

5. Визначте поняття транснаціональних корпорацій

6. Охарактеризуйте міжнародні фінансові інститути

7. Дайте аналіз поняттю мегаполісу.

8. Поясніть дію глобальних економічних й інформаційних мереж.

4. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Система оцінювання успішності навчання здобувача та рівня сформованості у нього компетентностей, які підтримуються навчальною дисципліною "Економічна компаративістика" (Програма навчальної дисципліни " Економічна компаративістика ") враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські і практичні заняття, а також виконання самостійної роботи.

При розрахунку підсумкової оцінки успішності здобувача з навчальної дисципліни слід вважати, що кожна форма поточного контролю має різну питому вагу у формуванні його компетентностей, які забезпечуються навчальною дисципліною.

З урахуванням вагомості кожної форми поточного контролю успішність навчання здобувача з навчальної дисципліни у підсумку оцінюється у відповідних балах (табл. 3.1).

Таблиця 4.1

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	

82 – 89	B	добре	зараховано
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

Розподіл балів за виконання завдань до практичних (семінарських) занять у межах тем змістових модулів наведено в табл. 4.2.

Таблиця 4.2

Розподіл балів за завданнями та змістовними модулями

Завдання для практич. (семін.) занять	Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2					Сума балів
	ЗПЗ1	ЗПЗ2	ЗПЗ3	ЗПЗ4	ЗПЗ5	ЗПЗ6	ЗПЗ7	ЗПЗ8	ЗПЗ9	ЗПЗ10	ЗПЗ11	ЗПЗ12	
Максимальна кількість балів	8	8	8	8	9	9	8	9	8	8	8	9	100

ЗПЗ – завдання для практичних (семінарських) занять за темою.

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності здобувача та іншої академічної документації.

3. Рекомендована література

Основна

1. Економічна історія: навчальний посібник / І.Ф. Лісна та ін. – Харків: вид. ХНЕУ, 2012, - 244 с.

2. Кизим М.О. Проблеми та цілі розвитку України у світі глобальних проблем світової спільноти : монографія / М.О. Кизим. – Х. : ІНЖЕК, 2010. – 92 с.

3. Кліменко О.М. Макроекономіка : навч. посіб. / О.М. Кліменко та ін. [за заг. ред. О.М. Кліменко]. – Х. : ІНЖЕК, 2011. – 259 с.

4. Литвиненко А.В. Трансформаційна економіка та економічна політика держави : навч. посіб. / А.В. Литвиненко. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2010. - 200 с.

5. Національна економіка : навч. посіб. / Н.І. Бережна, М.С. Бріль, Л.В. Єфремова, О.М. Кліменко. – Х. : ХНЕУ, 2010. – 199 с.

6. Попов О.Є. Теоретико-методологічні та концептуальні засади формування організаційно-економічного механізму корпоративного управління : монографія / О.Є. Попов. – Харків: ВД «ІНЖЕК», 2009. – 390 с.

7. Раєвська, О. В. Диспропорційність соціально-економічного розвитку регіонів України: інструментарій оцінювання та регулювання : монографія. / О.В, Раєвська. – Х. : ІНЖЕК, 2014. – 257 с.

8. Сотніков В.І. Теорія господарства : навч. посіб. / В.І, Сотніков. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2012. - 166 с.

Додаткова

1. Капица Л.М., Шохина Л.И., Индикаторы мирового развития, «Экономика. Право. Политика. Безопасность», Москва, 2005 г.

2. Колганов А.И., Бузгалин А.В., Экономическая компаративистика: сравнительный анализ экономических систем, ИНФРА-М, Москва, 2005 г.

3. Колганов А.И., Бузгалин А.В. Экономическая компаративистика: Учебник. – М.: ИНФРА-М, 2011. – 746 с.

4. Роузфилд, Стивен. Сравнительная экономика стран мира. Культура, богатство и власть в XXI веке, РОССПЭН, Москва, 2004 г.

5. Азрилиян А. Н. Большой экономический словарь: 26500 терминов / А. Н. Азрилиян, О. М. Азрилиян, Е. В. Калашникова, О.В. Квардакова. Под ред. А.Н. Азрилиян. — Изд. 7-е, доп. — М.: Институт новой экономики, 2008. — 1471с. — Библиогр.: с. 1470-1471.

6. Базилевич В. Д. Ринкова економіка: основні поняття і категорії: навчальний посібник / В. Д. Базилевич, К.С. Базилевич. — 2-ге вид., стер. — К. : Знання, 2008. — 263с.

7. Баландин А.В., Япония: некоторые аспекты интернационализации экономики (Концентрация и централизация производства, стандарты и качество продукции, международное разделение труда), Издательство «Слог-Пресс-Спорт», Москва, 2002 г.

8. Васильев, Л. С., История религий Востока, 8-е издание, Книжный дом «УНИВЕРСИТЕТ», Москва, 2006 г.

9. Глобализация и социальная политика развитых стран / Сборник обзоров. - М.: РАН, 2008. -280 с.

10. Колесніченко І. М. Інституціональна економіка: конспект лекцій / Харківський національний економічний ун-т. — Х. : ХНЕУ, 2008. — 216с.

11. Ломакин В. К., Мировая экономика, 2-е издание, ЮНИТИ, Москва, 2001 г.

12. Макроекономіка. Навчальний посібник / О. М. Кліменко, О. М. Крюкова, В. М. Філатов та ін. : Під заг. ред. О. М. Кліменко. –Харків: Изд-во «Инжэк», 2011. – 250 с.

13. Мировая экономика, 2-е издание. Учебник под ред. проф. Булатова А. С., ЭКОНОМИСТ, Москва, 2006 г.

14. Социально-экономические модели в современном мире и путь России, книга 1 «Трансформация постсоциалистического общества», под редакцией члена-корреспондента РАН К. Микульского, «Экономика», Москва, 2003 г.

15. Эндрейн, Чарльз Ф., Сравнительный анализ политических систем, Учебное пособие, ИНФРА-М, Москва, 2000 г.

16. Экономика США. Под редакцией В. Б. Супяна. М., «Питер», 2003 г.
17. Шенкар О., Китай: век XXI: Развитие Китая, его влияние на мировую экономику и геополитическое равновесие, Перевод с английского, ООО «Баланс Бизнес Букс», 2005 г.
18. Hough P. Understanding Global Security / Peter Hough. – Publisher Taylor & Francis, 2009. – 293 p.
19. Kelley J. Economic development reduces tolerance for inequality: a comparative analysis of thirty nations / J. Kelley, M.D.R. Evans ; ed. by M. Haller, R. Jowell, T.W. Smith // The International Social Survey Programme, 1984–2009 : Charting the Globe. — London; New York , 2009. — P. 49–71.

Ресурси Інтернет

20. Нормативні акти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.nau.kiev.ua/
21. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://minrd.gov.ua/nk>.
22. Регіони України : статистичний щорічник [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.
23. Сайт Всемирного совета бизнеса по устойчивому развитию [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.globalcompact.org>
24. Статистична звітність емітентів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.smida.gov.ua/db/emitent.